

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

13 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Cobzac Elena și Țurcan Anatolie

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Evstratii Veaceslav în numele inculpatei Leahu Stela, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 20 noiembrie 2017 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2019, în cauza penală privind-o pe

Leahu Stela Xxxxx, născută la xxxxx,
originară din Xxxxx și domiciliată în Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 17.07.2017 – 20.11.2017;
2. Instanța de apel: 19.12.2017 – 02.05.2018;
3. Instanța de recurs ordinar: 24.07.2018 – 13.11.2018.
4. Instanța de apel: 10.12.2018 – 21.11.2019;
5. Instanța de recurs ordinar: 12.02.2020 – 13.05.2020.

Asupra admisibilității recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț din 20 noiembrie 2017, Leahu Stela a fost condamnată în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, la amendă în mărime de 750 unități convenționale, ce constituie 15.000 lei, cu privarea de dreptul de a comercializa bunuri materiale pe un termen de 1 an.

De la inculpată s-a încasat în beneficiul lui Burlac A. prejudiciul material în mărime de 5000 euro sau suma echivalentă în valută națională, conform cursului valutar al BNM la momentul executării sentinței.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, inculpata Leahu Stela în perioada octombrie 2012 - ianuarie 2013, aflându-se în localitatea Briceni și urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, acționând cu intenție directă, a dobândit ilicit de la Burlac Ana mijloace bănești în sumă de 5000 euro, echivalentul a 79 050 lei, cauzându-i prejudiciu material considerabil, acțiuni încadrate la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal cu calificativele:

escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, cu cauzare de daune în proporții considerabile.

3. Sentința menționată a fost atacată cu apel de către avocatul Evstratii Veaceslav, prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpata să fie achitată.

Apelantul a invocat că instanța nu a apreciat la modul cuvenit declarațiile martorilor.

Totodată, instanța de fond nu a apreciat corect pagina din rețeaua de socializare „Odnoklassniki.ru”, potrivit căreia partea vătămată a solicitat inculpatei, de nenumărate ori, să-i întoarcă suma de 5000 euro. Or, acuizarea urma să dovedească că aceste mesaje nu au fost ulterior redactate în folosul celui care le-a prezentat, fiind cunoscut faptul că pe rețelele de socializare este posibilă fabricarea diferitor documente, știri false, nefiind precizat nici timpul când au fost scrise aceste mesaje.

Nu este demonstrată vinovăția inculpatei nici prin încheierea tranzacției de înstrăinare a bunului aflat în proprietatea părții vătămate.

Mai mult, probele administrate pot fi interpretate atât în interesul părții vătămate, cât și al inculpatei.

Astfel, martorul Puiu M. nu a asistat la transmiterea banilor de către partea vătămată inculpatei.

Aceasta nu a prezentat probe că a deținut acești bani în numerar.

Apelantul a mai menționat că în cadrul urmăririi penale, partea vătămată și martorul Puiu M. au indicat că inculpata achita o dobândă în mărime de 5% lunar, iar în instanța de fond au declarat că aceste nu reprezentau dobândă, banii fiind oferiți în calitate de atenție.

La fel, instanța de fond urma să se expună asupra faptului că au fost prezentate declarații contradictorii referitor la returnarea sumei de 5000 euro, victima indicând că a întors toți banii, pe când martorul Puiu M. a declarat că i-au fost întorși numai 2000 euro.

Deci, în împrejurările constatate, se conturează mai multe versiuni și ipoteze privind soarta banilor, dacă într-adevăr aceștia au existat, fiind posibil ca partea vătămată să fi luat banii de la sora sa și să-i fi cheltuit sau pierdut în operațiuni financiare, iar pentru a se îndreptăți în fața surorii sale, învinovățește inculpata.

În acest sens este relevantă și poziția CtEDO, care în domeniul administrării probelor cere ca probele să fie admisibile numai în cazul când sunt dincolo de orice îndoieli. Probele pot să decurgă din coexistența unor deducții suficiente de puternice, de clare și de concordante sau din prezumții similare de fapt care nu au fost contrazise.

Prin urmare, în cazul dat, probă care nu poate fi contrazisă putea fi un document scris (recipisă, contract de împrumut, etc.) or, art. 210 Cod civil prescrie că trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 lei.

Instanța de fond acceptând ca fiind concludente declarațiile părții vătămate și ale martorilor și respingând total depozițiile inculpatei și dispozițiile imperative incluse în Codul civil, a încălcat principiul imparțialității instanței.

4. Prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Bălți din 02 mai 2018, apelul avocatului Evstratii Veaceslav a fost respins ca nefondat și menținută sentința fără modificări.

4.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a statuat că sentința instanței de fond este legală, întemeiată și motivată, fiind bazată pe probe legal administrate.

5. Avocatul Evstratii Veaceslav a declarat recurs ordinar, solicitând casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpata să fie achitată.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 13 noiembrie 2018 a fost admis recursul ordinar declarat de avocatul Evstratii Veaceslav, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 02 mai 2018, și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

7. În motivarea soluției adoptate instanța de recurs ordinar a reținut că ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat, și că recursul de pe rol este întemeiat.

8. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2019 apelul avocatului Evstratii Veaceslav în numele inculpatei Leahu Stela a fost admis din alte motive decât cele invocate, s-a casat sentința primei instanțe inclusiv din oficiu în latura penală, rejudecată cauza și pronunțată în această parte a unei soluții noi, potrivit modului, stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

În temeiul art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal Leahu Stela a fost liberată de răspunderea penală pe art. 190 alin. (1) Cod penal, în legătură cu intervenirea termenului prescripției, cu încetarea din acest motiv a procesului penal conform art. 332 alin. (1) și 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Dispozițiile de căutare a inculpatei Leahu Stela, stabilite prin încheierea CA Bălți din 29.05.2019 au fost anulate.

În latura civilă, dispozițiile privind încasarea de la Leahu Stela în beneficiul lui Burlac Anna a prejudiciului cauzat prin infracțiune în sumă de 5000 euro sau echivalentul în valută națională la data executării sentinței, au fost păstrate neschimbate.

8.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat, că potrivit depozițiilor făcute de inculpata Leahu Stela în instanța de fond ce au fost verificate în cea de apel, rezultă, că în perioada 2009 - 2014 activând în calitate de agent comercial la SC „Trigon AVD” S.R.L., îi livra Anei Burlac ce deținea în proprietate un magazin, mărfuri de uz casnic, uneori pe datorie, cerându-i și primind de la ea în octombrie

2012 un împrumut în sumă de 300 euro cu rata dobânzii lunară de 5 %, pe care a achitat-o la timp, după care în primăvara lui 2013 mai luase în împrumut încă 200 euro, cu aceeași dobândă de 5 % achitată lunar, cu returnarea integrală a împrumutului în sumă de 500 euro și nu cea pretinsă de 5000 euro, refuzând restituirea ei.

Apreciind declarațiile inculpatei, prin care neagă primirea împrumutului de 5000 euro, ca o încercare de eschivare a restituirii lui, alături de lipsa datelor obiective ce i-ar confirma cel puțin afirmațiile restituirii lunare a dobânzii și împrumutului recunoscut de 500 euro, instanța de apel a acordat credibilitate declarațiilor părții vătămate Burlac Ana ce pe parcursul urmăririi penale și în instanțele de judecată, și-a păstrat depozițiile referitor la faptul, că din 2012 a cunoscut-o pe Leahu Stela, ca distribuitor comercial la SC „Trigor AVD” SRL, asigurându-i cu marfă magazinul SRL „Marina Burlac” și fiind în relații bune cu ea, ceea ce a și determinat-o prin toamnă să-i ceară în împrumut inițial 2500 euro pentru a-și rezolva problemele de serviciu, ulterior în primăvara lui 2013 încă 2500 euro ca să-și deschidă o afacere de comercializarea scutecelor, la al cărei insistență, a luat de la soră-sa Marina Puiu în două rate și în perioade diferite a câte 2500 euro, pe care i i-a transmis pentru un termen de jumătate de an, fără rata dobânzii, în lipsa oricărui martori și recipisă, ulterior evitând orice întâlniri și convorbiri telefonice, chiar dacă a făcut mai multe tentative pentru a o contacta, inclusiv prin intermediul altor persoane, după care și prin intermediul rețelei de socializare „Odnoklassniki.ru”, ea recunoscând inițial obligația restituirii datoriei, însă ulterior eschivându-se de la orice contact, fiind nevoită din propriile surse financiare să-i restituie surorii sale împrumutul luat, inclusiv prin înstrăinarea imobilului (f.d. 135-140 v.I), declarații susținute de ea și în instanța de apel, negând primirea a careva sume de bani din contul pretinsei dobânzi, decât careva cadouri drept atenție pentru împrumutul acordat (f. d. 116, v.II).

În susținerea declarațiilor părții vătămate, soră-sa Marina Puiu a confirmat transmiterea către ea în două rate a sumei de 5000 euro din banii câștigați la nuntă, pentru acordarea împrumutului inculpatei Leahu Stela, cărei acorda credibilitate, ulterior aflând despre lipsa recipisei, iar la expirarea termenului stabilit, aceasta nu mai era de găsit, nerestituind datoria, pe care în final i-a reîntors-o Burlac Ana, la fel în două rate, inclusiv din contul imobilului înstrăinat, negând primirea de la inculpată a dobânzii, ci doar careva cadouri drept atenție (f.d. 144-147 v.I; 117, v.II), martorul Mititiuc A. confirmând că-i este cunoscut faptul acordării inculpatei în împrumut de către partea vătămată a careva mijloace bănești ce nu i-au fost restituite și referitor la care au discutat prin intermediul telefonului său mobil, necunoscând despre suma concretă (f.d. 142-143, v.I); iar martorul Leahu Marcel negând, că fosta sa soție ar fi adus în familie sume considerabile de bani, necunoscând despre împrumutul din cauza dată (f.d. 140- 141, vol. I)

Apreciind drept neveridice declarațiile inculpatei Stela Leahu prin care neagă

primirea banilor în sumă de 5000 euro de la A. Burlac, în raport cu relatările celei din urmă ce insistent, pe o durată îndelungată de timp, a urmărit-o în vederea returnării lor, depunând în acest sens declarații consecvente atât la faza urmăririi penale, cât și în instanțele de judecată, instanța de apel a conchis temeinicia constatărilor judiciare referitor la vinovăția ei în comiterea escrocheriei, prin dobândirea ilicită și înșelăciune a respectivei sume de bani.

Aceasta pentru, că pe întreaga durată ce s-a scurs de după 2013, când urma să restituie banii primiți de la A. Burlac, inculpata nu a întreprins careva măsuri în vederea soluționării situației conflictuale, evitând cu ea orice întâlniri, fapt confirmat de discuțiile întreținute prin intermediul rețelei de socializare „Odnoklassniki.ru”, administrate în calitate de probă de către OUP, conform p/v din 10.04.2017 și rechizitoriu. Iar urmare a identificării locului aflării ei, cu asigurarea prezenței la OUP pentru audieri, în susținerea declarațiilor de recunoaștere a datoriei de 500 euro, a întocmit post factum recipisa de la f.d. 14, ne comunicând ca și la etapa confruntării despre careva rată de dobândă (f.d.48), la care victima A. Burlac s-a referit în prima audiere, ulterior concretizând-o în calitate de cadouri de atenție, pentru împrumutul acordat.

S-a menționat, că sumele cerute de inculpată și oferite de victimă în două tranșe a câte 2500 euro, erau preconizate pentru reglarea anumitor situații dificile în care se pomenise-ră, fapt ce denotă, că la primirea banilor, ea se afla într-o situație materială precară, neavând acoperire financiară pentru asigurarea returnării lor. Tocmai, că aceste împrejurări, alături de eschivarea îndelungată a inculpatei de executarea obligațiilor asumate de returnare a sumelor de bani dobândite ilicit prin înșelăciune de la partea vătămată A. Burlac, în lipsa acoperirii financiare la momentul primirii lor și ulterior, îi denotă intenția de escrocherie cu care ea a acționat.

Cât privește mijloacele bănești vizați în cauză, prima tranșă a căror în sumă de 2500 euro transmiși inculpatei în toamna lui 2012 și cealaltă în iarna 2013, potrivit martorul M. Puiu provin din banii câștigați la nuntă ce avuse loc în august 2012, și pe care i li-a oferit prin soră sa A. Burlac, cu acordul soțului său, însă pentru, că nu au fost returnați la perioada indicată, inculpata eschivându-se de la angajamentul asumat, i-au fost restituiți de către soră-sa din contul mijloacelor proprii, inclusiv prin înstrăinarea imobilului, fapt confirmat prin extrasul din Registrul bunurilor imobile, potrivit cărui bunul imobil cu nr. cadastral 14401106.314, din Briceni, str. Prieteniei, 14 A a fost înstrăinat de către Burlac A. lui Andruh I., în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 11549 din 25.10.2016, fiind înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial la 27.10.2016 (f.d. 73).

În sensul celor constatate, instanța de apel a menționat că nu poate fi acceptată nici versiunea relațiilor civile între părți, inclusiv prin prisma art. 1 Protocolul nr. 4 CEDO, potrivit cărui: nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală, dat fiind nerecunoașterea

de către Leahu Stela a însăși faptei de dobândire a banilor, negând această împrejurare ca urmare și folosindu-se de lipsa contractului scris.

Dimpotrivă, respectivele împrejurări, în opinia instanței de apel, denotă vinovăția inculpatei Leahu Stela în aceea, că în perioada octombrie 2012 - ianuarie 2013, aflându-se în localitatea Briceni și urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, acționând cu intenție directă, a dobândit ilicit de la Burlac Ana mijloace bănești în sumă de 5000 euro, echivalentul a 79 050 lei, cauzându-i prejudiciu material considerabil, acțiuni ce potrivit modificărilor operate prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 în vigoare din 17.08.2018, perfect se încadrează la art. 190 alin. (1) Cod penal cu calificativele: *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, cu cauzare de daune în proporții considerabile.*

Totodată, dat fiind faptul, că în sensul art. 16 alin. (1) lit. b) Cod penal, infracțiunea prevăzută la art. 190 alin. (1) Cod penal face parte din categoria celor mai puțin grave, pentru care termenul de atragere la răspundere penală conform art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal este de cinci ani, ce au expirat de la data comiterii ultimii acțiuni infracționale - ianuarie 2013, până la data pronunțării prezentei decizii, instanța de apel a dispus liberarea inculpatei Leahu Stela de răspunderea penală, cu încetarea pe acest temei a procesului penal conform prevederilor art. 332 alin. (1) și art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, păstrând neschimbate dispozițiile sentinței cu privire la încasarea prejudiciului material, corect soluționată în ordinea art. 387 alin. (1) și 397 pct. 1) Cod de procedură penală.

9. Hotărârile judecătorești sunt atacate cu recurs ordinar de către avocatul Evstratii Veaceslav în numele inculpatei Leahu Stela la data de 23 ianuarie 2020, prin care indicînd temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea hotărârilor atacate, cu emiterea unei sentințe de achitare a lui Leahu Stela din lipsa faptei infracțiunii.

În motivarea cererii de recurs recurentul a indicat următoarele motive :

- ambele hotărîri pe dosar sînt bazate pe probe indirecte, contradictorii și care au fost apreciate de instanțele de fond și apel numai ca probe în susținerea acuzării. Adică completul de judecători care a examinat apelul la 21.11.2019 după casarea deciziei din 02.05.2018 a CA Bălți a repetat, cu alte cuvinte, argumentele din prima decizie. Cu toate că a indicat că procesul s-a reluat în conformitate cu art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel la 21.11.2019 la fel a interpretat probele ca acuzatorii, care dovedesc chipurile vinovăția inculpatei Leahu Stela;

- nu poate servi ca dovadă a vinovăției lui Leahu Stela faptul că Burlacu a vîndut casa primită ca succesiune de la bunica, deoarece nu s-a stabilit nici în instanța de fond și nici în instanța de apel când a primit Burlacu casa ca moștenire și când a scos-o de vînzare.

10. Pe marginea recursului declarat procurorul a depus referință prin care a solicitat inadmisibilitatea acestuia, ca fiind declarat peste termen.

11. Verificînd argumentele recursului ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal consideră, că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Instanța de recurs, potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărîrii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală (în red. 05.04.2012), termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Conform materialelor dosarului, la data de 21 noiembrie 2019 la pronunțarea dispozitivului deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2019, avocatul inculpatei – Evstratii Veaceslav a fost prezent și totodată a fost informat că pronunțarea deciziei motivate va avea loc pe data de 18 decembrie 2019 (f. d. 114-115, vol. II), acesta neprezentîndu-se la data pronunțării deciziei motivate în instanța de apel (f. d. 115 verso, vol. II), fără motive întemeiate.

În atare împrejurări, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel pronunțate la 18 decembrie 2019 a expirat la 20 ianuarie 2020.

Aceste momente certifică faptul că termenul de 30 zile de contestare cu recurs ordinar a deciziei instanței de apel, stabilit de art. 422 Cod de procedură penală nu a fost respectat, deoarece recursul depus de avocatul Evstratii Veaceslav în numele inculpatei a fost declarat la 23 ianuarie 2020 (conform ștampilei de pe plic), adică peste termenul prevăzut de lege.

Termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Reieșind din aceste circumstanțe se constată, că termenul de 30 zile de atac cu recurs ordinar a deciziei instanței de apel, stabilit de art. 422 Cod de procedură penală nu a fost respectat de avocatul Evstratii Veaceslav, deoarece recursul în cauză a fost declarat de el la 23 ianuarie 2020, prin urmare, Colegiul penal consideră că recursul în cauză a fost depus peste termenul prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

În această ordine de idei, Colegiul penal consideră, că recursul ordinar declarat de avocatul Evstratii Veaceslav în numele inculpatei Leahu Stela este inadmisibil, ca fiind declarat peste termen.

12. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DE C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Evstratii Veaceslav în numele inculpatei Leahu Stela, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2019, în cauza penală privind-o pe **Leahu Stela Xxxxx**, deoarece este declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **13 mai 2020**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Țurcan Anatolie